

Activisme en línia contra la violència de gènere: com el feminisme africà utilitza Twitter per a progressar

Blessing Datiri

INSTITUT D'ESTUDIS LITERARIS I CULTURALS. UNIVERSITY OF DEBRECEN

blessingdatiri@gmail.com

Rebut: 15/09/2019

Acceptat: 18/05/2020

RESUM

L'objectiu principal del feminisme africà ha estat millorar les condicions de vida extremes de les dones africanes en una societat predominantment patriarcal. No obstant això, en els últims cinc anys sembla que les coses estan canviant gràcies a l'ús que les feministes estan fent de les plataformes en línia per transformar aquesta realitat. Aquest article analitza com les dones africanes estan emprant Twitter per protestar contra el terrible maltractament que pateixen i que va des del matrimoni infantil i forçat fins a l'esclavitud, passant per la violència domèstica, el segrest, l'agressió sexual i altres formes de violència de gènere. A través de tres campanyes de *hashtag* (#BringBackOurGirls, #JusticeForNoura i #JusticeForOchanya) analitzarem l'impacte de Twitter sobre l'activisme de gènere africà. De l'anàlisi crítica del discurs (ACD) de tuits seleccionats es desprenen tres narratives clau construïdes per les activistes que van participar en les campanyes: solidaritat en sororitat feminista, igualtat de gènere i clam per la justícia. Els tuits s'analitzen sota aquests tres temes per mostrar que els missatges construïts per les activistes han contribuït a fer créixer la causa feminista africana. L'article tanca amb les lliçons que podem extraure de les campanyes, les quals mostren la capacitat dels mitjans socials per a promoure els objectius del feminisme africà.

Paraules clau: #BringBackOurGirls, #JusticeForNoura, #JusticeForOchanya, feminisme africà, activisme.

ABSTRACT. *Online Activism Against Gender-Based Violence: How African Feminism is Using Twitter for Progress*

The chief goal of African feminism has been to better African women's dire conditions in a mainly patriarchal society. Over the last five years however, the tide appears to be turning as feminists across the continent make greater use of online platforms to work change. This paper discusses the ways in which African women are using Twitter to protest against the abusive conditions women face including early and forced marriages, domestic abuse, abduction, sexual assault, slavery and other forms of gender-based violence. Through the lens of three hashtag campaigns (#BringBackOurGirls, #JusticeforNoura and #JusticeForOchanya), the paper examines the impact of twittering on African gender activism. Through Critical Discussion Analysis of selected tweets three key narratives emerged, constructed by the online activists who took part in the campaigns: *Solidarity in Feminist Sisterhood*; *Gender Equality*; and *A Call for Justice*. The tweets are analysed under these themes showing that the meanings constructed by the activists helped advance the African feminist cause. The paper concludes with the lessons to be drawn from the campaigns, which show social media's scope for advancing the goals of African feminism.

Keywords: #BringBackOurGirls, #JusticeForNoura, #JusticeForOchanya, african feminism, activism.

SUMARI

- Introducció
- Metodologia
- L'anàlisi del discurs de les campanyes
 - Les característiques lingüístiques i retòriques dels tuits
 - Solidaritat en sororitat feminista
 - La igualtat de gènere també és un dret humà
 - La promoció de la justícia
- Els resultats de les campanyes
- Conclusions
- Referències bibliogràfiques

Autor per a correspondència / Corresponding author: Blessing Datiri, Institute of Literary and Cultural Studies (University of Debrecen) H-4032 Debrecen, Egyetem tér 1 (Hongria).

Citació suggerida / Suggested citation: Datiri, B. (2020). En línia contra la violència de gènere: com el feminisme africà utilitza Twitter per a progressar. *Debats. Revista de cultura, poder i societat*, 134(2), 71-88. DOI: <http://doi.org/10.28939/iam.debats.134-2.6>

INTRODUCCIÓ

Els moviments feministes d'arreu del món s'enfronten a reptes derivats del context polític, social, econòmic, geogràfic i cultural que envolta les dones. El feminisme africà, exponent de la teoria feminista, s'ocupa de l'experiència de les dones en aquest continent (Ihle, 2009) i dels seus greus problemes existencials, que van des de la dificultat per a accedir a una educació fins a la violència domèstica i el risc de mort per conflictes, passant per la mutilació dels genitals femenins i el matrimoni infantil (Mutume, 2005). El projecte de les feministes africanes, independentment de la seua ètnia o nacionalitat, se centra en Àfrica i en la situació concreta de les dones que viuen o són del continent (Toure et al., 2003). Durant l'última dècada, la qüestió clau que destaquen les dones africanes és la violència de gènere, una situació que han posat en relleu nombroses campanyes en línia sorgides espontàniament. Aquest article presenta un estudi de cas de tres d'aquestes campanyes i defensa que l'activisme en línia, mitjançant els temes i les narratives que exposa, té un gran potencial per a fomentar el progrés en l'anhel de les feministes africanes d'eradicar

la violència de gènere. Investiga la construcció social dels significats que envolten les tres campanyes i les seues implicacions per a futures campanyes.

Les activistes feministes en general fa molt de temps que lluiten pels drets polítics, electorals i legals, la cura reproductiva i parental, els contractes i la titularitat de la propietat, la protecció contra la violència domèstica, la violació i l'assetjament o la violència sexual, així com pels drets laborals, com ara la igualtat salarial i la baixa maternal, i altres formes de discriminació social i cultural que pateixen les dones (Drucker, 2018). A l'Àfrica, el feminisme no és només una disciplina filosòfica i acadèmica, sinó que es viu de manera pràctica i experiencial (Ahikire, 2014). El feminisme africà pretén fer palès com és la vida quotidiana de la dona africana dins d'un context hiperpatriarcal i conflictiu. Ahikire (2014) apunta que el feminisme africà pretén dotar els moviments de dones del continent d'una estratègia política i d'un esquelet intel·lectual.

Després que molts països africans aconseguiren la independència en les dècades de 1960 i 1970, el

moviment feminista en aquest continent va emergir com un conjunt de lluites anticolonialistes que prioritzaven el nacionalisme per davant del feminisme (Ahikire, 2014). Des de finals dels anys 80 i al llarg dels 90, el moviment feminista africà es va centrar a lluitar contra la pobresa, la desnutrició i la mortalitat de les mares i els infants (Maerten, 2004). Aquest període va coincidir amb un nivell creixent de teorització i creació de coneixement al continent (Mama, 2005) que va redundar en una major producció d'estudis de la dona en les facultats del continent. El feminisme africà té una important trajectòria de mobilització de les dones per a encarar les necessitats, condicions i aspiracions específiques de les dones del continent (Nkealah, 2016; Baderoon i Decker, 2018). Aquesta mobilització ha tingut les seues limitacions, entre les quals hi ha la pèrdua d'entusiasme pels ideals feministes, fins i tot dins dels moviments de les dones (Ahikire, 2014).

En les albrors del segle XXI van sorgir noves oportunitats perquè el moviment feminista africà es revitalitzara i creara noves estratègies. El novembre de 2006 més de cent líders intel·lectuals feministes es van reunir a Accra (Ghana) per redactar una carta de principis feministes per a feministes africanes (African Feminist Forum, 2006). Aquesta carta defineix les feministes africanes com a dones que viuen, treballen o són d'Àfrica i «lluiten pels drets de les dones» i «se centren en les vides de les dones del continent» (African Feminist Forum, 2006: 3). A més, estableix els principis feministes per a les dones africanes, perfila l'ètica institucional de les organitzacions dels moviments de dones al continent i eleva el lideratge feminista. L'arribada de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), combinades amb l'augment de les taxes d'al·fabetització entre les dones africanes en el segle XXI ha brindat grans oportunitats, eines i plataformes que es poden aprofitar per millorar els ideals de la carta feminista africana.

Les xarxes socials han donat a les dones una nova veu per a redreçar les condicions en què viuen. Mitjançant *hashtags*, ara poden denunciar qüestions

importants que arriben a milions d'internautes de tot el món. La seua simplicitat ha permès que l'activisme del *hashtag* es convertisca en una de les formes de protesta més poderoses per als moviments feministes. El mecanisme consisteix a anteposar el símbol del *hashtag* (#) a una paraula o frase que identifica un concepte o tema d'interès clau. Dixon (2014) afirma que, gràcies als algorismes de les xarxes socials, els *hashtags* faciliten la cerca de temes relacionats, de manera que amplifiquen el discurs entre les persones usuàries d'internet.

La següent secció d'aquest article exposa les tres campanyes de *hashtag* en Twitter en què està basat aquest estudi: #JusticeForNoura, #JusticeForOchanya i #BringBackOurGirls. Tot seguit, després de presentar les víctimes en què es van inspirar, l'article analitza els temes i les narratives comunes que en van sorgir. Per fer-ho, s'empra l'anàlisi crítica del discurs (ACD) per a examinar tuits seleccionats de les campanyes, classificats en tres temes comuns: (i) solidaritat i sororitat; (ii) els drets humans inclouen la igualtat de gènere; i (iii) una crida a la justícia. D'altra banda, aquest article també destaca els resultats més importants dels moviments, com ara l'impacte que han tingut en les víctimes, els governs i la societat. La part final explica com aquests tres moviments poden influir en futures campanyes i en el moviment feminista a Àfrica en general.

Noura Hussein

El maig de 2018 una jove sudanesa de 19 anys anomenada Noura Hussein Hammad fou sentenciada a la força per apunyalat el seu home, Abdel Rahman Mohamed Hammad, de 35 anys. El govern acusà Noura d'assassinat a sang freda, però ella al·legà que havia actuat en defensa pròpia durant la intensa baralla que va tindre lloc quan Abdel intentava violar-la per segona vegada. La seua família l'havia obligada a casar-se amb 15 anys, fet que va enfonsar l'esperança de Noura d'acabar els seus estudis per a ser mestra. Noura va fugir i es va refugiar a casa de la seua tia, on es va quedar tres anys, fins que son pare, que havia firmat el contracte de matrimoni amb Abdel, la va enganyar perquè tornara

a casa i la va lliurar a Abdel contra la seua voluntat (Mackintosh i Elgabir, 2018).

Com que Noura es va negar a consumir el matrimoni forçat, Abdel va violar Noura amb violència en presència de tres familiars homes, que el van ajudar subjectant-la. L'endemà, Abdel va intentar tornar a violar Noura, que s'hi va tornar. La baralla que va esdevenir va acabar amb les ganivetades fatals que va rebre Abdel (Amnesty International UK, 2018). Noura tornà immediatament amb la seua família i els explicà el que havia passat: la van lliurar a la policia i la van rebutjar. Les proves presentades en el judici, entre les quals hi havia exàmens mèdics, van corroborar la versió de Noura que afirmava que hi havia hagut una baralla entre ella i el difunt. No obstant això, el jutge la va declarar culpable d'assassinat aplicant una llei arcaica que no reconeix la violació conjugal, la va condemnar per assassinat amb premeditació i la va sentenciar a mort (Mackintosh i Elgabir, 2018; Amnesty International UK, 2018).

Imatge 1

#JusticeForNoura

Quan es va dictar la sentència de Noura el 30 d'abril de 2018, ella ja portava a la presó si fa no fa un any. La història de la seua condemna va començar a escampar-se entre el poble sudanès a través de WhatsApp, l'aplicació de missatgeria encriptada. L'1 de maig de 2018, Sarah Elhassan, una escrip-

tora *freelance* sudanesa-estatunidenca, va compartir la història en la plataforma social Instagram (CNN, 2018). El seu apunt inspirà el *hashtag* #JusticeForNoura, que es va fer viral en Twitter en qüestió de dies.

La sentència de Noura Hussein va fer palesa la desigualtat extrema del sistema jurídic sudanès, en el qual abusos com ara el matrimoni infantil, el matrimoni forçat i la violació del marit estan permesos tant socialment com legalment (Amnesty International UK, 2018). Quan la història es va compartir per primera vegada en Twitter, de seguida va cridar l'atenció i va provocar una protesta mundial i un allau de peticions per salvar la vida de Noura. El *hashtag* #JusticeForNoura es va viralitzar en les plataformes d'internet i es va convertir en el punt de trobada d'altres campanyes com #JusticeForIsraa i #NouraHussein.

Elizabeth Ochanya Ogbanje

Elizabeth Ochanya Ogbanje, de 13 anys, va morir l'octubre de 2018 com a conseqüència d'una fístula vesicovaginal i altres complicacions resultants de la violació continuada durant cinc anys (començà quan només en tenia huit) per part del seu oncle Andrew Ogbuja i el fill d'aquest, Victor Ogbuja (Adaoyichie, 12 d'octubre de 2018; Ameh, 23 d'octubre de 2018). Ochanya era una xiqueta brillant, apassionada per aprendre i anar a escola des de ben xicoteta. Com que allà on vivia no hi havia opcions educatives adequades, els pares d'Ochanya la van enviar a viure amb el seu oncle a Markudi, una ciutat de la Nigèria central (Adaoyichie, 2018). Els abusos sexuals van començar amb Victor, el seu cosí, qui l'havia amenaçat perquè no explicara a ningú el que estava passant. Quan la seua germana el va enxampar i ho va explicar al seu pare, aquest només va renyar Victor. Poc després, va ser també el pare qui va començar a abusar de la xiqueta (Adaoyichie, 2018).

La salut d'Ochanya començà a empitjorar el mes de gener de 2018. La van ingressar a l'hospital, on va explicar a uns periodistes el turment que havia estat vivint: «Quan tenia huit anys, el fill (Victor)

començà a dormir amb mi, i quan sa germana el va enxampar, ho va explicar al seu pare, qui només el va renyar. Des d'aquell moment, el pare també començà a dormir amb mi... Li ho he explicat a ma mare; per això, hem portat aquest cas fins ací. Vull recuperar la meua salut.» (Rape Case: Justice for the Late Ochanya, 2018). Lamentablement, va morir pocs mesos després.

Imatge 2

#JusticeForOchanya

La notícia de la mort d'Ochanya va enfurismar la població nigeriana i va desencadenar una onada de protestes en les xarxes socials. En línia amb la campanya #JusticeForNoura, els nigerians van crear el *hashtag* #JusticeForOchanya per exigir la detenció immediata i el processament penal dels seus violadors. La tràgica història d'Ochanya va aparèixer en Facebook quan un usuari que en coneixia el referons la va compartir. Al cap de poc, la història començà a eixir en blocs nigerians el mes d'octubre de 2018. Aquestes entrades de bloc van ser compartides després en Twitter, acompanyades del *hashtag* corresponent.

Segrest de Chibok

La nit del 14 d'abril de 2014, membres del grup terrorista Boko Haram van segrestar 276 xiques de 14 a 17 anys mentre dormien a l'internat de l'escola

d'educació secundària a Chibok, una petita ciutat al nord-oest de Nigèria (Omeni, 2017; Fox News, 2014). Segons que van informar, les xiques havien passat el dia estudiant, preparant-se per als exàmens finals. Boko Haram, una organització islàmica radical, es va atribuir la responsabilitat del segrest (Omeni, 2017; Smith, 2015). Un vídeo publicat pel grup terrorista es referia a les xiques segrestades com les «esclaves de la secta» (Smith, 2015: 186), la qual cosa va provocar el govern nigerià, les organitzacions de drets humans i la comunitat internacional (Hill, 2014; Smith 2015; Sahara TV, 2014). Boko Haram té la base operativa principal al nord-oest de Nigèria, però també ha estat actiu al Txad, el Níger i el Camerun (Bureau of Counterterrorism, 2014).

Aquest grup terrorista s'oposa rotundament a l'educació i a la democràcia occidental, i es recolza en el gihadisme per establir un califat islàmic a Nigèria i els països veïns (Azumah, 2015). El segrest col·lectiu de les estudiants de Chibok pretenia mostrar l'oposició de la secta a l'educació occidental, especialment per a les dones (Chiluwa, 2015).

#BringBackOurGirls

El poble nigerià va quedar escandalitzat en veure la indiferència i inacció del govern durant els dies que van seguir el segrest de les 276 xiques de Chibok (Pendergrass, 2015). Els fets van ocórrer durant una onada creixent d'atacs terroristes de Boko Haram. Boko Haram s'havia descontrolat cada vegada més en atacs anteriors, que havia arribat a saquejar pobles,

Imatge 3

matar gent, destruir propietats. El segrest de Chibok va ser el seu acte més bàrbar fins aquell moment. Indignada per la lenta resposta del govern nigerià, Obli Ezekwesili, exministra d'Educació del país, convocà una roda de premsa per exigir-hi accions. En el seu discurs, va demanar al govern que «fera que tornaren les nostres xiquetes» («bring back our girls») (Maxfield, 2015). Aquesta frase va inspirar un tuit d'un advocat nigerià amb el *hashtag* #BringBackOurGirls, que ràpidament es va fer viral. Aquesta campanya també va utilitzar altres *hashtags*, com ara #RealMen-Don'tBuyGirls (els homes de veritat no compren xiquetes), #BringBackOurDaughters (torneu-nos les nostres filles), #ChildNotBride (xiqueta, no promesa) i #BokoHaram.

METODOLOGIA

Els *hashtags* són una característica que tenen pràcticament totes les xarxes socials. Una campanya de *hashtag* pot originar-se des de qualsevol de les plataformes, segons la preferència del promotor. Els tres *hashtags* analitzats en aquest estudi van destacar en tres plataformes importants: Facebook, Instagram i Twitter. L'article analitza com es va dur a terme cada una de les campanyes en Twitter, perquè aquesta va ser la xarxa social en què els tres *hashtags* van tindre més impuls.

Per a l'anàlisi s'han fet servir eines de seguiment de *hashtag* en línia (principalment de www.socialert.net) per tal d'afegir milers de tuits per a cada *hashtag*, depenent de quantes vistes i impressions van generar durant un període de temps determinat i les àrees temàtiques que van cobrir, entre les quals hi havia feminisme, feminitat, drets humans, igualtat de gènere i violència de gènere. Utilitzant les funcions de cerca en l'escriptori de Twitter, es van seleccionar a l'atzar algunes dotzenes d'aquests tuits per cada *hashtag* i es van analitzar. Les paraules clau que es van buscar van ser triades per a garantir que la mostra fora representativa de les opinions generals en la població de tuits seleccionada. Encara que es van triar a l'atzar, els tuits analitzats es van seleccionar deliberada-

ment d'un grup que cobria les narratives dominants de la campanya. Els tuits de cada campanya es van codificar de la manera següent: TWTJN representa les publicacions de Twitter relacionades amb #JusticeForNoura; TWTJO es refereix a les publicacions de Twitter amb el *hashtag* #JusticeForOchanya i TWTBBOG són publicacions de Twitter de la campanya #BringBackOurGirls. S'han numerat trenta-quatre tuits en sèrie en l'ordre en què apareixen en l'article, sense fer referència a l'autoria: TWTJN 1-14; TWTJO 1-10 i TWTBBOG 1-10. Cal assenyalar que també es van utilitzar altres idiomes per a les tres campanyes, com ara l'àrab, l'espanyol, l'alemany i l'anglès nigerià pidgin. No obstant això, només s'han analitzat les publicacions de Twitter en anglès, perquè la majoria dels participants en la campanya tuitaren en anglès.

Per a cada *hashtag* es va establir una línia de temps utilitzant les eines en línia abans esmentades, tal com es mostra en la taula de la pàgina següent.

L'anàlisi crítica del discurs (ACD) proporciona el marc teòric per a analitzar els tuits seleccionats, que es presenten ací exactament com els usuaris els van publicar, sense cap correcció. Un enfocament interdisciplinari per a l'anàlisi del discurs pot incloure l'examen d'interaccions col·lectives, textos o pràctiques socials a nivell local, institucional, cultural, polític i social (Hansen i Machin, 2013). L'ACD considera el llenguatge com una forma de pràctica social que permet investigar com s'estableixen les relacions de poder, i en destaquen la retòrica i els problemes de les desigualtats estructurals, l'explo-tació, la discriminació i les asimetries de poder entre estrats socials perquè proporcionen informació sobre la forma en què el discurs resisteix a la desigualtat sociopolítica (Wodak i Meyer, 2001).

L'ANÀLISI DEL DISCURS DE LES CAMPANYES

Des del primer moment, les tres campanyes compartien una comunitat de víctimes, xiquetes i dones que viuen a l'Àfrica. Les seues històries reflecteixen les experiències predominants de milions de

Taula 1 Presentació de les dades

	#JusticeForNoura	#JusticeForOchanya	#BringBackOurGirls
Cronologia	21 de maig de 2018 – 12 de maig de 2019	29 d'octubre de 2018 – 13 de maig de 2019	31 de maig de 2014 – 15 de maig de 2019
Tuits seleccionats durant el període	5.766	2.971	33.664
Usuaris seleccionats durant el període	4.341	1.996	17.749
Abast*	3.479.693	17.587.494	177.622.591
Impressions**	43.067.940	36.537.351	525.663.669
Tuits seleccionats analitzats	14	10	10

* Es refereix al nombre total de persones que van veure aquests *hashtags* dins del període establert.

** Les impressions representen el nombre total de vegades que els *hashtags* van ser tuitats i retuitats.

Font: www.socialert.net

congèneres en tot el continent. El que Stolz i Faure (1997) anomenen «el patiment secret de les dones africanes» ha deixat de ser secret, en certa manera. Les històries de violència sexual i altres formes d'abús domèstic apareixen pràcticament cada dia en els principals mitjans de comunicació africans, així com en blocs i xarxes socials. Quan les històries de les xiques de Chibok, de Noura i Ochanya van eixir a la llum, estaven dirigides essencialment a un públic que ja estava al corrent d'aquest horrible abús. Elles van ser les llavors per a les activistes de cada campanya. Abans que les xarxes socials existiren i tingueren un ús tan generalitzat, podem suposar que les activistes en línia actuals podrien haver-se sentit impotents per a fer alguna cosa contra

les terribles històries que escoltaven en els mitjans. Però en els temps que corren, amb un telèfon intel·ligent a les mans, s'han convertit en les veus, tot i que fluixetes, que han inflammat la coral de l'univers Twitter (Ingerson i Bruce, 2013). Així com cada gota d'aigua ajuda a formar un oceà, la veu de cada activista ajuda a construir significats i discursos en una campanya de *hashtag*.

Les característiques lingüístiques i retòriques dels tuits

Gràcies a Twitter, una multitud de persones han adquirit el poder de construir significats, establir narratives i dirigir el cicle de les notícies, lluny dels nodes centrals que fins ara controlaven els mitjans tradicionals (Poster, 2009). Altres acadèmics i aca-

dèmiques han qüestionat el potencial de les plataformes de xarxes socials en línia (Jenkins, 2006; Mason, 2008; Shirky, 2009), argumentant que aquestes han sostingut i inclús enfortit les estructures de poder anteriors, que continuen imposant la narrativa. No obstant això, les activistes de Twitter se senten empoderades per a donar la seua opinió. Anteriorment, Twitter estava limitat a només 140 caràcters. Ara, els seus usuaris tenen el doble d'espai (280) per a publicar les seues opinions de manera breu. Aquestes opinions no estan subjectes a cap restricció editorial ni als capritxos de cap «policia gramatical».

Els milers de tuits per als tres *hashtags* són de 280 caràcters o menys, ja que aquesta xifra és la màxima permesa. Excepte per als tuits agafats de cartells institucionals, la majoria dels tuits comparteixen un context comú i generalment s'expressen en llenguatge col·loquial, amb errors gramaticals i de puntuació. Sorprenentment, en la majoria dels cartells, els substantius i pronoms utilitzats es refereixen a les víctimes. A vegades s'hi fa referència pels seus noms (Noura o Ochanya) o col·lectivament (xiques de Chibok), però cada vegada que es refereixen a «ella» o «elles» en els cartells, el nom de la víctima és inherent. Els cartells generalment eren modestos i usaven pronoms en primera persona que sempre servien per a ressaltar la seua pròpia solidaritat o identificació amb la difícil situació de la víctima.

Encara que les activistes deixaven clara la seua forta desaprovació pels danys ocasionats a les víctimes, els adjectius que expressen commoció no van abundar en cap de les tres campanyes, la qual cosa evidencia que aquest tipus d'experiències els resulten familiars. No obstant això, la forta desaprovació expressada també va mostrar que la familiaritat de les activistes amb aquests actes de violència no les havia fet insensibles al dolor de les víctimes.

En general, els cartells dels tres *hashtags* van emprar un estil expressiu, aparentment sense valor retòric. En la majoria dels cartells, l'objectiu principal no és persuadir altres persones perquè s'unisquen a la

campanya. Més aïna mostraven simplement punts de vista personals sobre els «fets». Generalment, parafrasegen com entenen la situació i fan una crida que insta a l'acció. Encara que pot semblar que els cartells eviten persuadir els lectors i les lectores, és ben cert que apel·len a les emocions quan empen termes personalitzats per a mostrar la situació de la víctima.

Mitjançant els tuits seleccionats, la part següent d'aquest article aprofundirà en les narratives i els significats construïts pels cartells a través de tres temes: la solidaritat, la igualtat de gènere i el clam per la justícia.

Solidaritat en sororitat feminista

La sororitat és un vincle entre dones que comparteixen l'objectiu comú d'elevat, emancipar i empoderar altres dones unint-se per tal de fomentar el canvi social. Com en la solidaritat emfatitzada pels moviments obrers, la solidaritat feminista és fonamental en la lluita per la igualtat de gènere i el desenvolupament social. També és important, dins de la política local, fusionar els moviments i les dones activistes d'una banda, i l'avanç feminista internacional de l'altra. La sororitat va ser emfatitzada en l'era primerenca del «feminisme de la segona onada» (Morgan, 1970), però va ser cada vegada més criticada en el «feminisme de la tercera onada». A través de la seua experiència com a dones xicanes, Moraga i Anzaldúa (1981), van qüestionar les idees de solidaritat dins del moviment feminista, ja que van considerar les feministes blanques com a part d'una jerarquia racial que dominava les dones de color. Altres acadèmiques han desafiat les relacions verticals que existeixen entre dones i han qüestionat la possibilitat de sororitat dins de tals estructures socials.

Fent referència a allò que algunes estudioses han denominat «la quarta onada del feminisme» (Munro, 2013), que internet i les xarxes socials han fet possible, pot valdre la pena revisar els ideals per enfortir els llaços de solidaritat entre les dones. Els conceptes de solidaritat i sororitat són particular-

ment rellevants per a les dones africanes que viuen en una cultura supremacista masculina on s'espera que depenguin totalment dels homes. A través de les xarxes socials poden desafiar aquesta cultura i protestar pel canvi social. Poden unir-se a aquest esforç les «germanes» de tot el món a mesura que el vincle de sororitat vaja més enllà de les fronteres. Les dades obtingudes per socialert.net mostren que les tres campanyes van involucrar activament dones de països d'Àfrica, Europa, Amèrica del Nord i Australàsia.

El tema més comú en les tres campanyes va ser la identificació de cada una de les víctimes com a «germanes» per part de persones que no les coneixien. En la campanya #JusticeForNoura, les activistes feministes van demanar clemència i es van solidaritzar amb la víctima, a qui es van dirigir com la seua «germana en la humanitat», independentment de la seua nacionalitat i la seua història:

TWTJN 1: Han sentenciat Noura a mort per apunyar i matar un home amb qui la seua família la va obligar a casar-se i que volia violar-la per segona vegada. Jo estic amb la meua **germana**.

TWTJN1 rebutja la idea que Mohamed Hammad fora l'espòs de Noura. Tot i que la història oficial la retrata com una assassina a sang freda que li va llevar la vida al seu «espòs», aquest tuit rebutja aquesta narrativa; en canvi decideix dirigir-se a Hammad com «un home» que intentava violar-la per segona vegada. Quan empra el determinant en primera persona «meua», subratlla la solidaritat feminista que sent amb Noura. L'ús de determinants en primera persona (en formes singulars i plurals) és una manera poderosa de transmetre solidaritat dins d'un tuit. La cerca de cada un dels *hashtags* junt amb la paraula «germana» produeix desenes de milers de resultats que contenen moltes variacions, incloent-hi «la meua germana» (com en TWTJN 2, TWTJN 3, TWTJO 4 i TWTBBOG 2), la «nostra germana» (com en TWTJN 3, TWTJN5, TWTJO 1, TWTJO 2, TWTJO 3, TWTJO 4, TWTJO 5, TWTBBOG 1, TWTBBOG 3, TWTBBOG 5) i «sororitat» (com en TWTBBOG 3, TWTBBOG 4 i TWTBBOG 7).

TWTJN 2: La manifestació #JusticeForNoura DC serà aquest dissabte!!! Noura, una jove sudanesa, és víctima de violació i està sent sentenciada a mort després de matar el seu atacant! Es realitzarà una concentració paral·lela a Sidney, Austràlia (confirmat) i una a Londres que s'anunciarà en breu!

Encara que Noura era major d'edat en aquell moment (19 anys), la majoria de les activistes en la campanya van triar conscientment referir-se a ella com una «xiqueta», una tàctica retòrica clau per a fer que els que lligen el tuit pensen en un home de mitjana edat que viola una menor (vegeu TWTJN 2 i TWTJN 3). Així doncs, centenars de tuits es van referir a Noura com una «xiqueta sudanesa» o una «xiqueta». Sorprenentment, les activistes que van participar en la campanya #JusticeForOchanya no van confiar massa en aquesta tàctica a pesar que Ochanya era en realitat una menor i que els abusos que va patir van començar quan tenia només huit anys. Solament uns pocs tuits (com en TWTJO 5 i TWTJO 7) emfatitzaven que Ochanya era menor d'edat. La campanya #BringBackOurGirls destacava les «xiques» dins del *hashtag*, i enfrontava el lector o la lectora amb imatges inquietants de centenars de col·legiales a qui arrossegaven des del seu dormitori fins a campaments terroristes.

TWTJN 3: Noura és una xiqueta sudanesa que ha sigut condemnada a mort per assassinar un home que va intentar violar-la per segona vegada en defensa pròpia. Soc dona i recolze la meua germana africana. #JusticeForNoura

Per a moltes activistes feministes africanes que participaven en aquestes campanyes, era important subratllar l'herència africana comuna que comparteixen amb les víctimes. En el TWTJN3 s'identifica amb Noura una «germana africana com jo». Les cerques dirigides en els tres *hashtags* van donar milers de resultats amb aquests identificadors (també representats en TWTJN 5). Les activistes feministes africanes que van expressar aquesta solidaritat regional es van veure a elles mateixes com a part d'un moviment de dones, en solidaritat amb altres dones, que lluitaven i desafiaven les estructures de poder existents.

TWTJN 4: En paraules de Zaynub, Noura Hussein és la nostra «germana en la humanitat». No podem deixar-la morir per defensar de l'home que la va violar. #JusticeForNoura Peticions actives: <https://change.org/p/justice-for-noura-maritalrape-deathsentence-sudan>

TWTJN 5: La meua germana africana, eres un símbol per a moltes dones... #JusticeForNoura

Els tuits TWTJN 4 i TWTJN 5 consideren el tema de la seua campanya no sols com una víctima sinó també com un objecte de la seua humanitat compartida i d'un símbol, una mostra representativa dels enormes desafiaments diaris a què s'enfronten milions de dones africanes. Les participants s'identifiquen amb la situació de la víctima i a l'instant creen un vincle amb ella. Les tres campanyes poden veure's com a part del vincle del feminisme africà en línia.

TWTJO 1: #JusticeForOchanya Exigim justícia per a la nostra germana OCHANYA. De fet, tant l'home com el fill, la seua esposa i qualsevol persona involucrada han de retre comptes. Açò també ens diu que totes hem d'estar atentes a les activitats a les cases dels veïns. #observa

L'activista de TWTJO 1 està cridant a l'acció per la justícia en nom de «la nostra germana Ochanya», el nom de la qual està en majúscula. El tuit indica que la societat té la responsabilitat de vigilar i denunciar altres casos d'abús que puguen estar ocorrent dins del veïnat, i hi inclou un *hashtag* secundari #observa. En essència, la societat està en deute amb Ochanya perquè ella és «la nostra germana».

TWTJO 2: Ochanya és la nostra germana! No ens detindrem fins que escoltem la nostra veu. #JusticeForOchanya

TWTJO 3: Tenia somnis, aspiracions i un futur brillant. Però li'l van trancar. És la nostra germana. #JusticeForOchanya

TWTJO 4: Ochanya és la meua germana, la teua germana, la meua veïna, la teua veïna. Es mereix justícia. #JusticeForOchanya

Els tuits TWTJO 2, TWTJO 3 i TWTJO 4 continuen la narració de TWTJO 1. Atés que Ochanya és «la nostra germana», ens correspon assegurar-nos que les nostres veus la representen, a ella i a moltes com ella. La presenten com qualsevol de nosaltres, una germana amb «somnis, aspiracions i un futur brillant» que desafortunadament no viuria per a complir-los. El mateix sentiment s'expressa en TWTJO 5 a continuació.

TWTJO 5: Per favor, unim-nos i obtinguem #JusticeForOchanya. Digues no a la violació. Digues no a l'abús infantil. Aquest pare i aquest fill haurien d'estar a la presó tota la vida o morir penjats. Cap ser humà hauria de passar pel que va passar Ochanya. Ella també era una filla, una germana.

La solidaritat que va unir la campanya #BringBackOurGirls va ser tan efectiva que va influir en moltes campanyes de *hashtags* feministes posteriors, com es pot veure en les anàlisis de #JusticeForNoura i #JusticeForOchanya. El discurs feminista sobre les estudiants desaparegudes està marcat per referències a l'afecció emocional de les 276 xiquetes, a qui es refereix com a germanes.

TWTBBOG 1: Pensa-ho detingudament: un any després, les nostres germanes encara no han tornat a casa. EL MÓN LES HA OBLIDADES SENSE MÉS NI MÉS #BringBackOurGirls

TWTBBOG 1 expressa la seua decepció que el món haja oblidat les xiques de Chibok un any després del seu segrest. Han passat més de sis anys des de llavors, i moltes activistes de Twitter encara plantegen aquesta preocupació en cada aniversari del segrest de les xiquetes (14 d'abril). Algunes celebren el rescat o la fuga d'algunes de les seues «germanes», però continuen unint les seues veus per evidenciar la necessitat de rescatar totes les altres. Com diu TWTBBOG 2, 70 de les xiquetes s'han reunit amb les seues famílies: la «fe» ha de posar-se en acció «ARA» per a alliberar les altres.

TWTBBOG 2: Dempeus amb la meua germana en solidaritat... alçant les nostres veus. FE EN ACCIÓ! # 70 de les 219 #BringBackOurGirls ARA!

En TWTBBOG 3, TWTBBOG 4, TWTBBOG 5, TWTBBOG 6 i TWTBBOG 7, val la pena destacar la sororitat que uneix les activistes amb les víctimes i altres dones «de tot el món». TWTBBOG 5 ofereix oracions per la tornada segura de «les nostres germanes», mentre que TWTBBOG 6 tuita sobre les dones del Congrés dels Estats Units que van anar amb pancartes de #BringBackOurGirls per mostrar la seua solidaritat amb el moviment «mundial». En el tuit, mostra en primer lloc les dones parlamentàries d'un país poderós que recolza el moviment, la qual cosa simbolitza la força necessària per a enfrontar-se a les estructures de poder que van permetre que ocorreguera el segrest de Chibok.

TWTBBOG 3: La nostra sororitat és mundial.
#BringBackOurGirls #bambiepower

TWTBBOG 4: #BringBackOurGirls Açò va de sororitat.

TWTBBOG 5: #Sisterhood #BringBackOurGirls Resant perquè les nostres germanes tornen sanes i estàlvies.

TWTBBOG 6: Les dones del Senat que lluiten per #BringBackOurGirls: Sororitat del Congrés, una veu poderosa per a les que no tenen veu <http://cnn.it/1gnQ9Q6>

TWTBBOG 7: Parle des del cor de la **sororitat**. Des de la sensibilitat de ser dona i la transparència de l'empatia. #BringBackOurGirls

Aquestes estructures de poder perpetuen les atrocitats contra la «feminitat» en negar-los «protecció» i poden impedir el progrés socioeconòmic, segons TWTBBOG 8.

TWTBBOG 8: Mira el que et dic: un país que no ofereix protecció per a la dona mai s'alçarà.
#BringBackOurGirls

Amb narratives deliberades que emfatitzen els llaços comuns, les dones van emprar els mitjans en línia per a anunciar un renaixement del feminisme africà, i les xarxes socials les van ajudar a forjar vincles per tot el món. En principi, les feministes africanes són germanes que poden viure en diferents països o continents, però estan vinculades per la comunitat en

línia per celebrar la seua feminitat i expressar els seus punts de vista contra les formes més comunes d'abús i injustícia. Com podem veure en TWTJN 6, l'acte de solidaritat i sororitat no sols es va expressar en les xarxes socials, on s'han pres mesures pragmàtiques per a donar suport a una de les víctimes:

TWTJN 6: He creat un compte de correu electrònic on podeu enviar missatges de suport moral a Noura. Imprimirem els correus i li'ls donarem. Envia la teua carta de suport per correu electrònic a justicefornoura@gmail.com. Les cartes haurien d'estar en àrab, però si no és possible, envia-les en anglés. #JusticeForNoura

Centenars de persones usuàries van respondre a TWTJN 6, i moltes es van oferir a traduir les cartes de l'anglès a l'àrab i viceversa, així com a ajudar en el procés de compilació perquè Noura sentira que les seues germanes de tot el món valoraven la seua vida. Altres activistes van mostrar el seu suport enviant-li fotos d'elles amb un cartell de #JusticeForNoura o firmant la petició change.org per instar les autoritats sudaneses a alliberar Noura.

A vegades, l'estigma de la victimització descoratja les dones maltractades a compartir les seues experiències en públic (Kennedy i Prock, 2016; Berkey et al., 2000). Aquestes tres campanyes troben formes de revertir aquesta narrativa en referir-se a les víctimes com a «germanes» i «heroïnes» que haurien de ser admirades per ser dones fortes. Noura, per exemple, és elogiada per moltes activistes en Twitter per lluitar contra una multitud d'enemics. Ella es va enfrontar al sistema («el seu opressor») segons TWTJN 7, qui expressa l'«esperança» que vença.

TWTJN 7: #JusticeForNoura Noura Hussein és una heroïna feminista per enfrontar-se al seu opressor. Espere que guanye el recurs.

El TWTJN 7 no defineix què és una «heroïna feminista», sinó que ho vincula directament al fet d'«enfrontar-se» a un opressor. Això implica que les dones que lluiten diàriament contra les estructures de poder i s'hi giren són heroïnes que han de ser elogiades pels seus esforços.

La igualtat de gènere també és un dret humà

Les aspiracions del feminisme estan alineades amb els principis bàsics dels drets humans (Parisi, 2010). Els moviments de dones pressionen per aconseguir la llibertat, la protecció contra la violència de gènere, la fi de la discriminació, el dret a l'educació i l'atenció mèdica, el dret al vot, la participació en el lideratge polític, la possessió de propietats, la igualtat salarial, etc. Les víctimes que van inspirar els tres *hashtags* són dones o xiquetes que han patit vulneracions tràgiques dels seus drets humans bàsics. A Noura li van negar l'accés a l'educació i es va veure obligada a casar-se amb un home quan encara era menor d'edat. Va ser brutalment violada. Ochanya va fer el sacrifici de viure lluny dels seus pares només per obtenir una educació, que hauria d'haver sigut el seu dret. Els homes a qui va ser confiada la van violar reiteradament durant més de cinc anys, començant quan tan sols tenia huit anys. Al final, ella va perdre el seu dret a la vida. Les 276 xiquetes de Chibok van ser segrestades a l'escola i arrossegades a la captivitat en campaments terroristes. Són tres casos que simbolitzen la força necessària per a denunciar el matrimoni forçat, la violació, l'obligació de canviar de religió i la tortura psicològica.

El feminisme africà entén que l'alliberament de les dones al continent no es pot aconseguir sense uns canvis radicals en la forma en què s'aborden els seus drets (African Feminist Forum, 2006). Aquesta constatació ve donada pel gran interès suscitat per les tres campanyes de *hashtag* i les vulneracions dels drets humans que van abordar.

L'abús sexual d'adolescents a Nigèria és un delictes penal, en virtut del capítol 21 del Codi Penal de la nació, segons el qual l'edat de consentiment és de 18 anys (Llei del Codi Penal de Nigèria, 1990). No obstant això, segons el Fons de les Nacions Unides per a la Infància (UNICEF, 2014), una de cada quatre xiquetes experimenta algun tipus d'abús sexual abans de complir els 18 anys. L'informe d'UNICEF afirma, a més, que sis de cada deu xiquets i xiquetes a Nigèria pateixen una o més formes d'abús (físic,

emocional o sexual) abans d'arribar a l'edat de consentiment. Quan expressaven la seua indignació per l'abús que va patir la jove Ochanya, les activistes en línia declararen amb vehemència que totes les xiquetes tenen «dret al seu cos» i han de ser protegides de ser violades.

Per a TWTJO 6, el discurs sobre Ochanya va més enllà d'ella com a única víctima. En cridar a la «lluita» per altres «Ochanya del món», l'activista assumeix que hi ha altres xiquetes i dones els drets de les quals sobre el seu «cos», «pensaments» i «somis» estan sent vulnerats. Si bé Ochanya no viurà per a gaudir-los, les activistes han de lluitar per protegir aquests drets bàsics de les dones. TWTJO 7 subratlla de manera semblant el fet que moltes altres xiquetes, com Ochanya, estan sent violades i maltractades, alhora que expressa l'esperança que aquestes víctimes ho denuncien.

TWTJO 6: Ella té dret al seu cos, als seus pensaments, als somnis que no va poder viure per complir... Lluita per les altres Ochanya del món: podrien ser la teua filla, la teua germana, la teua amiga. Lluita contra la VIOLACIÓ...

TWTJO 7: Moltes persones estan passant pel que va passar Ochanya durant 5 anys de la seua vida. El primer pas que cal prendre per a reduir les agressions sexuals a infants és ajudar les víctimes a tindre el coratge de parlar obertament sobre les seues experiències. #JusticeForOchanya

Segons la narrativa establida per aquestes activistes, la cultura de la violació està molt estesa i ha de ser afrontada. En el cas de Noura, la violació ocorre, fins i tot dins del matrimoni, i és inacceptable. TWTJN 8 i TWTJN 9 es fan ressò d'aquesta narrativa per a afirmar que cap forma de violació hauria de ser acceptable, inclús quan es comet sota l'aparença de «matrimoni». Quan un suposat «espòs» té relacions sexuals forçant la seua «esposa», continua sent violència sexual, continua sent una vulneració dels drets de la dona. Aquestes narracions simples estan imbuïdes d'un fort discurs retòric que aclareix quins són els drets de les víctimes i com han de protegir-se.

TWTJN 8: És humana, és dona i va oposar resistència. La violació no està bé, siga dins o fora del matrimoni. Està malament!

TWTJN 9: Noura Hussein va ser víctima de violència sexual greu. Han de respectar-se els seus drets i mereix atenció, suport i protecció...
#JusticeForNoura

Segons TWTJN 10, les narracions establides per les participants del «moviment» que van mostrar «solidaritat» amb la víctima van ajudar a alliberar Noura. Expressant-se amb delicadesa política, l'autora agraeix a les que «van defensar» la justícia i «van fer que els drets humans comptaren».

TWTJN 10: Els moviments importen. La solidaritat importa. L'organització col·lectiva funciona. L'organització feminista fa del món un lloc millor. Gràcies a totes les dones que van defensar #JusticeForNoura i van fer que els drets humans comptaren.

A les 276 xiquetes Chibok els van vulnerar els seus drets de forma col·lectiva i individual i per a moltes d'elles, encara en captivitat, aquestes vulneracions continuen. TWTBBOG 9 es refereix a la «condició de dona» de les xiquetes segrestades que romanen en captivitat, una referència subtil a la quantitat de temps que han estat segrestades. Encara que les van segrestar quan eren «xiquetes», moltes d'elles són ara «dones» i els xafen la dignitat amb els interminables abusos sexuals.

TWTBBOG 9: Les 234 xiquetes que encara estan retingudes com a ostatges ploren en silenci la humiliació del seu orgull i de la seua condició de dona. Hem de #BringBackOurGirls

En vincular l'abús i les violacions de les víctimes als drets humans, les activistes aconseguen atraure i mantindre el nivell d'indignació necessari per aconseguir el canvi. Açò crea una coalició que va més enllà del gènere. Els homes es van convertir en participants importants en la defensa de les xiques de Chibok, presentant els seus propis mini *hashtags* com #RealMenDon'tBuyGirls (els homes de veritat no compren dones). Atés que els drets de les dones són

drets humans (Clinton, 1995), els homes també tenen un interès a unir-se a les feministes per a defensar aquests drets.

La promoció de la justícia

Dos dels tres *hashtags* fan servir prominentment la paraula «justícia», una virtut comunament acceptada per la societat. Les activistes feministes reconeixen que la justícia no sempre és el que decideix el sistema judicial existent. La distinció destaca en molts tuits, particularment en la campanya #JusticeForNoura, on les lleis locals arcaïques encara prevalen en el sistema legal sudanès. Pel fet que el sistema legal no contempla la possibilitat de violació dins del matrimoni, la defensa de Noura va ser desestimada pel jutge. En compte de considerar-la una víctima de violació que intentava defensar-se d'un segon intent de violació, Noura va ser tractada com una assassina a sang freda. El moviment insisteix en el fet que s'ha de fer justícia verdadera. Per al TWTJN 11, el cas de Noura no s'ha de veure a través dels ulls de la jurisprudència sudanesa. Quan el sistema legal permet matrimonis precoços forçats amb el «consentiment» dels pares d'una xiqueta, qui escriu el tuit considera el matrimoni «il·legal». Per tant, Noura no va ser qui va exercir la violència, sinó qui la va patir. Ella no sols va ser víctima d'aquest matrimoni il·legal; també va ser víctima d'un sistema d'«injustícia». L'abús que va patir li va deixar cicatrius físiques i mentals.

TWTJN 11: #JusticeForNoura Víctima de violació, víctima de matrimoni infantil il·legal, víctima d'abús físic i mental. I quan es va defensar, es va convertir en víctima de la injustícia

TWTJN 12 plasma l'intent frenètic d'una activista de mantindre la força del moviment, instant la comunitat a unir-se a l'esforç i mostrar la seua «solidaritat». El tuit també refusa el reconeixement legal atorgat al «marit» de Noura, referint-se a ell polèmicament com el «violador» de Noura.

TWTJN 12: La gent de tot el món està demanant #JusticeForNoura. Només queden dos dies per a recórrer la seua sentència d'execució per apunyalat el seu violador. Continueu enviant les vostres

fotos de solidaritat i signeu ací: <http://change.org/JusticeForNoura> #JusticeForNoura #Justice4Noura

TWTJN 13: Com a subjecte de violació i abús sexual, Noura ha de ser tractada com una víctima i no com una criminal, i se li ha de fer justícia ja que ha sobreviscut al matrimoni infantil, el matrimoni forçat i la violació marital. #JusticeForNoura

TWTJN 13 s'uneix a altres tuits per subratllar aquest punt. L'acusada, Noura, no ha de ser tractada com a agressora o criminal, sinó que és víctima d'un sistema que permet el matrimoni forçat de xiquets i xiquetes. Noura va sobreviure al sistema i hauria de rebre «justícia». La justícia ací no significa el que determina la llei sudanesa, sinó el que significa en termes de drets humans internacionals que protegeixen les víctimes.

La promoció de la justícia (econòmica, política i cultural) probablement continuarà sent un tema clau del feminisme africà en els pròxims anys. Mentre que les peticions exigien clemència i perdó per a Noura, les activistes van condemnar la sentència inicial que decretava la força per la víctima, a qui sovint es descrivia com una «supervivent de violació» (com en TWTJN 14). Els tuits expressaven el desig que la sentència de mort fora revocada, atés que les dones que sobreviuen a la violació són víctimes i no han de ser jutjades.

TWTJN 14: Jo... inste el govern sudanès a perdonar la víctima de violació Noura Hussein i mostre al món que les dones brutalment violades són les verdaderes víctimes. #JusticeForNoura

Altres activistes van instar persones influents a ajudar a mantindre el moviment en marxa i a mantindre la narrativa a mesura que s'acostava la data del recurs de Noura.

TWTJN 15: Totes podem donar suport creant consciència, parlant amb les autoritats i mantenint el tema en primer pla mentre l'equip lluita pel seu recurs #JusticeForNoura

La verdadera justícia requereix que els violadors no queden lliures. El moviment activista, centrat

en la xiqueta Ochanya, va emfatitzar fortament la necessitat de protegir les víctimes de l'agressió sexual i d'assegurar que els abusadors de xiquets siguen jutjats (com en TWTJO 8).

TWTJO 8: Els pederastes/abusadors de xiquets han de ser jutjats. Cap infant ha de ser víctima d'abús sexual... #JusticeForOchanya

TWTJO 9 transmet l'impacte que va tindre la història d'Ochanya en Twitter. Centenars de tuits dels tres *hashtags* revelen aquesta identificació personal amb la difícil situació de la víctima. El tuit destaca l'absurd d'una societat que jutja les víctimes en compte dels seus abusadors.

TWTJO 9: Aquesta història enforteix la meua determinació de ser part de la lluita contra l'abús infantil a Nigèria. És una gran part de la nostra societat, però està ocult perquè jutgem la víctima i no l'autor. #JusticeForOchanya

TWTJO 10 humanitza la víctima, les llibertats de la qual han sigut arrabassades pels perpetradors, als quals cal impedir que evadisquen contínuament la justícia.

TWTJO 10: Ella també tenia somnis, com totes i cada una de nosaltres [cors trencats]. Per Ochanya i per cada víctima d'agressió sexual, ha de fer-se justícia. Aquests vils violadors no poden continuar amb les seues vides com si res. #JusticeForOchanya

La defensa de la justícia funciona si les dones s'uneixen per parlar contra la violència i la injustícia. #BringBackOurGirls va galvanitzar el suport a la guerra contra Boko Haram com a única forma d'obtenir justícia per totes les atrocitats que van cometre. El TWTBBOG 10 argumenta que les dones quan s'organitzen són capaces d'exercir un poder col·lectiu significatiu. Les publicacions emeten un crit de guerra per a les activistes feministes per haver-se enfrontat a la violència.

TWTBBOG 10: #BringBackOurGirls mostra el poder que tenen les dones quan s'organitzen. Posa-li fre a la violència i recolza l'activisme feminista ara #sensepor...

Un dels desafiaments més comuns a què s'enfronten les dones, independentment de la seua raça, classe o procedència, és l'abús sexual. Durant dècades, els homes, poderosos i no tan poderosos, s'han eixit amb la seua després d'agredir i assetjar sexualment les dones. A mesura que més i més dones han reunit el valor per a contar les seues històries, ha sorgit una nova era en la qual s'espera justícia contra els perpetradors. Un *hashtag* comú que ha fomentat aquest moviment és #MeToo, a través del qual les dones comparteixen les seues històries, es recolzen mútuament i s'enfronten juntes la misogínia (Mendes et al., 2018).

ELS RESULTATS DE LES CAMPANYES

Aquestes tres campanyes, com un altre activisme de gènere dut a terme en les plataformes de les xarxes socials, han tingut un impacte real en les víctimes que les van inspirar, així com en la societat local i en les polítiques governamentals. Les campanyes de *hashtag* van cridar l'atenció sobre els problemes crucials per a aconseguir que els mitjans dominants se n'adonaren. Les històries sobre els *hashtags* arriben als titulars tant a nivell local com internacional, la qual cosa genera prou pressió perquè els governs actuen (Segun i Muscati, 2015).

El 2018 #JusticeForNoura va suposar una revolució en l'emancipació femenina a Sudan, ja que les campanyes d'acció van conduir a revisar algunes de les lleis arcaïques utilitzades per a condemnar Noura. Les estadístiques d'igualtat de gènere de l'ONU i l'índex de desenvolupament humà encara classifiquen Sudan en el lloc 165 de 188 països en termes de tracte a les dones i infants de tan sols 10 anys d'edat, als quals encara els poden obligar a casar-se. No obstant això, el moviment #JusticeForNoura ha obligat Sudan a modernitzar la Llei de Dret de Família amb canvis que inclouen elevar l'edat del matrimoni a 18 anys, requerir el consentiment de la dona abans del matrimoni i denunciar la violació conjugal. La pressió des de diversos llocs va assegurar que la condemna de Noura fora commutada per homicidi involuntari, amb una reducció de la pena

màxima a cinc anys de presó, a més d'una multa de 337.500 lliures sudaneses.

#JusticeForOchanya va ser una campanya per una víctima amb un final tràgic. L'objectiu era garantir que els perpetradors del seu abús foren portats davant de la justícia. Va aconseguir assegurar que els presumptes violadors foren detinguts i processats en els tribunals per mitjà de protestes massives. La campanya també va atraure novament l'atenció sobre l'aplicació de la Llei de Drets Infants de Nigèria, que té com a objectiu millorar la investigació, l'enjudiciament i el tractament de l'assetjament infantil, l'abús sexual infantil, la negligència, l'exploració, etc. d'una manera que evite més traumes per als xiquets i les xiquetes.

#BringBackOurGirls va ser la més viral de les tres campanyes. Va tindre un impacte de gran abast no sols en el cas de les xiquetes de Chibok, sinó també en l'estat de governança a Nigèria, el dret de les xiquetes a una educació segura i la realització d'altres campanyes feministes en línia. L'acció governamental impulsada per la protesta de la campanya va conduir al rescat i l'alliberament de dotzenes de xiquetes, algunes de les quals han rebut asil en nacions occidentals per a completar la seua educació.

Aquestes tres campanyes de *hashtag* van ser punts d'inflexió per al feminisme africà. Les tres, ocorregudes en els últims cinc anys, transmeten lliçons de com es pot avançar de forma efectiva en la causa feminista per a beneficiar les dones de tota Àfrica. Superar els prejudicis culturals profundament arrelats és difícil; no obstant això, els canvis provocats per aquests *hashtags* mostren que no és en cap cas impossible.

CONCLUSIONS

L'activisme i el moviment social impliquen l'ús de l'acció per a aconseguir un canvi polític o social. Amb el creixement d'internet a l'Àfrica, les activistes feministes del continent han aconseguit una nova arma

per a la seua lluita; una arma que simplifica la mobilització del moviment de dones. Els tres *hashtags* analitzats (#JusticeForNoura, #JusticeForOchanya i #BringBackOurGirls) han demostrat l'enorme abast que té l'activisme *hashtag* per a les feministes africanes per tal de fomentar, participar i realitzar protestes. Les activistes han aprofitat les noves oportunitats que brinden les xarxes socials i internet per a difondre les seues causes, ja que han pres el control de la construcció social de significats i narratives entorn dels temes que els interessin. Les tres campanyes de *hashtag* van conduir a la discussió pública a través de tres temes clau, que van ser (1) solidaritat en sororitat feminista, (2) donar importància a la igualtat de gènere, (3) reclamar justícia per a les víctimes d'abusos. Gràcies als èxits relatius d'aquests *hashtags*, el feminisme africà disposa ara d'un poderós mitjà per a donar veu a les que abans patien en silenci.

En els tres *hashtags* analitzats, l'activisme feminista en les xarxes socials va exercir dos papers. Primer, va servir com a gos guardià de la societat. El govern

i el sistema judicial als països afectats van ser instats a impartir justícia, mostrar clemència o brindar seguretat a la ciutadania. Una bona part de la població en línia va participar exigint democràcia i un bon govern, dir la veritat, fer eixir a la llum la corrupció i enfrontar-se a la injustícia. En segon lloc, va fer que el món fora conscient de les condicions de vida que pateixen les dones a l'Àfrica. L'ús massiu dels *hashtags* a les xarxes socials va canviar la cobertura de les campanyes que els van inspirar per part dels mitjans generalistes de tot el món.

Les tres campanyes mostren que per tal que una causa es convertisca en acció, els temes han de generar empatia. Quan els usuaris i usuàries en línia poden trobar automàticament una connexió amb la causa, la promouen. Açò assegura que fins i tot els homes participen en la lluita feminista i exigisquen un millor tracte a les dones. L'entorn cultural i tradicional a l'Àfrica converteix l'home en el cap de la llar i la comunitat. Els homes han d'estar convinguts de la necessitat d'empoderar les dones per a fomentar l'avanç de la societat en el seu conjunt.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Adaoyiche, G. (12 d'octubre de 2018). The Untold Story of How 13-yr-old Ochanya Died while Seeking an Education. *Pulse Nigeria*. Recuperat de <https://www.pulse.ng/the-untold-story-of-how-13-yr-old-ochanya-died-while-seeking-an-education/b06tw0z>
- African Feminist Forum (2006). *Charter of Feminist Principles for African Feminists*. Recuperat de <http://awdf.org/wp-content/uploads/AFF-Feminist-Charter-Digital-%C3%A2%C2%80%C2%93-English.pdf>
- Ahikire, J. (2014). African Feminism in Context: Reflections on the Legitimation Battles, Victories and Reversals. *Feminist Africa*, 19, 7-23.
- Ameh, C. G. (23 d'octubre de 2018). Nigerians Demand Justice for 13-yr-old Ochanya Ogbaje Allegedly Raped to Death by Father, Son in Benue. *Daily Post Nigeria*. Recuperat de <https://dailypost.ng/2018/10/23/nigerians-demand-justice-13-yr-old-ochanya-ogbaje-allegedly-raped-death-father-son-benue/>
- Amnesty International UK (27 de juny de 2018). *Justice for Noura Hussein*. Recuperat de <https://www.amnesty.org.uk/justice-noura-hussein>
- Azumah, J. (2015). Boko Haram in Retrospect. *Islam and Christian-Muslim Relations*, 26(1), 33-52. DOI: 10.1080/09596410.2014.967930.
- Baderoon, G. i Decker, A. C. (2018). African Feminisms Cartographies for the Twenty-First Century. *Meridians*, 17(2), 219-231. DOI:10.1215/15366936-7176384
- Berkey, L., Franzen, T. i Leitz, L. (2000). Feminist Responses to Stigma: Building Assets in African American Adolescent Girls. *Feminist Teacher*, 13(1), 35-47. Recuperat de www.jstor.org/stable/40545930

- Bureau of Counterterrorism (2014). *Country Reports on Terrorism 2013*. Departament de l'Estat d'EUA. Recuperat de <https://2009-2017.state.gov/j/ct/rls/crt/2013//index.htm>
- Chatterjee, S. (2016). What Does It Mean to Be a Postcolonial Feminist? The Artwork of Mithu Sen. *Hypatia*, 31(1), 22-40. DOI: 10.1111/hypa.12225
- Chiluwa, I. i Ifukor, I. (2015). War against our Children: Stance and Evaluation in #BringBackOurGirls Campaign Discourse on Twitter and Facebook. *Discourse & Society*, 26(3), 267-296. DOI: 10.1177/0957926514564735
- Dixon, K. (2014). Feminist on line Identity: Analyzing the Presence of Hashtag Feminism. *Journal of Arts and Humanities*, 3(7), 34-40. DOI: <http://dx.doi.org/10.18533/journal.v3i7.509>
- Drucker, S. A. (27 d'abril de 2018). Betty Friedan: The Three Waves of Feminism. *Ohio Humanities*. Recuperat de <http://www.ohiohumanities.org/betty-friedan-the-three-waves-of-feminism/>
- Elhassan, S. (21 de juny de 2018). Sara Elhassan: In Sudan, the #JusticeForNoura Campaign Gave a Voice to the Voiceless. CNN. Recuperat de <https://edition.cnn.com/2018/06/21/opinions/noura-hussein-social-media-campaign-elhassan-asequals-intl/index.html>
- Gamble, S. (ed.) (2001). *The Routledge Companion to Feminism and Postfeminism*. Nova York: Routledge.
- Hansen, A. i Machin, D. (2013). *Media and Communication Research Methods*. Palgrave Macmillan.
- Hill, J. N. C. (2014). Boko Haram, the Chibok Abductions and Nigeria's Counterterrorism Strategy. *CTC Sentinel*, 7(7). Recuperat de <https://ctc.usma.edu/boko-haram-the-chibok-abductions-and-nigerias-counterterrorism-strategy/>
- Ihle, A. (2009). *A Critical Discourse of African Feminism as an Exponent of Feminist Theory*. Munic: Grin Verlag.
- Ingerson, K. i Bruce, J. (2013). Leadership in the Twitterverse. *Journal of Leadership Studies*, 7(3), 74-83. Recuperat de https://www.researchgate.net/publication/271814511_Leadership_in_the_Twitterverse/citations
- Kennedy, A. i Prock, K. (2016). «I Still Feel Like I Am Not Normal»: A Review of the Role of Stigma and Stigmatization Among Female Survivors of Child Sexual Abuse, Sexual Assault, and Intimate Partner Violence. *Trauma, Violence and Abuse*, 19(5), 512-527.
- Mackintosh, E. i Elbagir, N. (24 de maig de 2018). Bites and a Broken Bed: New Details in Case of Sudan Teen who Killed Rapist Husband. CNN. Recuperat de <https://edition.cnn.com/2018/05/24/africa/noura-hussein-sudan-appeal-intl/index.html>
- Maiangwa, B. i Agbiboa, D. E. (2013). Boko Haram, Religious Violence, and the Crisis of National Identity in Nigeria Towards a Non-killing Approach. *Journal of Developing Societies*, 29(4), 379-403. DOI: 10.1177/0169796X13503198.
- Maerten, M. (2004). African Feminism. *Factsheet*, 34, 1-8.
- Mama, A. (2005). Gender Studies for Africa's Transformation. En T. Mkandawire (ed.), *African Intellectuals: Rethinking Politics, Language, Gender and Development*. Dakar: CODESRIA.
- Maxfield, M. (2015). History Retuiting Itself: Imperial Feminist Appropriations of "BringBack Our Girls". *Feminist Media Studies*, 16(5), 886-900. DOI: 10.1080/14680777.2015.1116018
- McEwan, C. (2001). Postcolonialism, Feminism and Development: Intersections and Dilemmas. *Sage Journals*, 1(2), 93-111. DOI: 10.1177/146499340100100201
- Mendes, K., Ringrose, J. i Keller, J. (2018) #MeToo and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminist activism. *European Journal of Women's Studies*; 25(2), 236-246. DOI: 10.1177/1350506818765318
- Morgan, R. (1970). *Sisterhood is Powerful: An Anthology of Writings the Women's Liberation Movement*. Nova York: Vintage Books.
- Munro, E. (2013). Feminism: A Fourth Wave? *Sage Journal*, 4(2), 22-25.
- Mutume, G. (juliol de 2005). African Women Battle for Equality. *Africa Renewal*. Recuperat de <https://www.un.org/africarenewal/magazine/july-2005/african-women-battle-equality>
- Nigeria: Criminal Code Act, Cap C38 LFN 2004, 1 de juny de 1916 (versió esmenada el 1990), Recuperat de <https://www.refworld.org/docid/49997ade1a.html>
- Nkealah, N. (2016). (West) African Feminisms and Their Challenges. *Journal of Literary Studies*, 32(2), 61-74. DOI: 10.1080/02564718.2016.1198156.
- Omeni, A. (2017). *Counter-Insurgency in Nigeria The Military and Operations against Boko Haram, 2011-2017*. Londres: Routledge Publications.
- Oyewole, S. (2016). Rescuing Boko Haram's Schoolgirl Victims. *New Zealand International Review*, 41(1), 25-28.

- Parisi, L. (2010). *Feminist Perspectives on Human Rights*. *International Studies Association and Oxford University Press*. DOI: 10.1093/acrefore/9780190846626.013.48
- Pendergrass, W. S. (2015). #NotAllMen, #BringBackOurGirls & #YesAllWomen: Three Months of Gender Discussion in the Age of Twitter. *Issues in Information Systems*, 16(1), 60-68.
- Poster, M. (2009). Global Media and Culture. *New Literary History*, 39, 685-703.
- Rape Case: Justice for the Late Ochanya (12 de novembre de 2018). *Punch Nigeria*. Recuperat de <https://punchng.com/rape-case-justice-for-the-late-ochanya>
- Segun, M. i Muscati, S. (2015). #BringBackOurGirls but Also #HelpTheEscaped. *Human Rights Watch*. Recuperat de <https://www.hrw.org/news/2015/04/14/bringbackourgirls-also-helptheescaped>.
- Statista (2019). Fastest Growing Online Populations Based on Relative Year-on-year User Growth as of January 2019. Recuperat de <https://www.statista.com/statistics/292488/fastest-growing-internet-populations/>
- Stolz, J. i Le Faure, P. (1997). The Secret Suffering of African Women. *Riv Infirm Oct-Dec 1997*, 16(4), 241-243.
- Smith, M. (2015). *Boko Haram: Inside Nigeria's Unholy War*. Londres: I. B. Tauris.
- Tomchak, A. (6 de maig de 2014). #BBCtrending: How a Million People Called to #BringBackOurGirls. *BBC*. Recuperat de <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-27298696>
- UNICEF (2014). A Statistical Snapshot of Violence Against Adolescent Girls. Recuperat de https://www.unicef.org/publications/files/A_Statistical_Snapshot_of_Violence_Against_Adolescent_Girls.pdf
- UN Women (2018). Statement: Appeal for Clemency for Noura Hussein. Recuperat de <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2018/5/statement-appeal-for-clemency-for-noura-hussein>
- Wodak, R. i Meyer, M. (ed.) (2001). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Londres: SAGE Publications. DOI: 10.4135/9780857028020

NOTA BIOGRÀFICA

Blessing Datiri és doctoranda en l'Institut d'Estudis Literaris i Culturals de la University of Debrecen, Hongria. Les seues investigacions analitzen l'impacte dels nous mitjans en l'activisme de gènere a l'Àfrica subsahariana, evaluant per què i com la campanya #BringBackOurGirls es va gestionar a les xarxes socials després que més de 270 xiques nigerianes foren capturades per Boko Haram el 2014. Altres centres d'interés dels seus estudis són la comunicació de masses, els nous mitjans i la resolució de conflictes. Abans de començar els seus estudis de doctorat, Blessing va treballar com a docent i assessora de comunicació a Nigèria. És graduada en Comunicació de Masses per la University of Jos a Nigèria i té un màster en Comunicació per la Universitat de Bedfordshire, Regne Unit.

